

บทคัดย่อ

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับชุมชน รวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับชนิดพืชสมุนไพรและการใช้ประโยชน์ทางยาบนพื้นที่สูง ศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูการปลูกพืชสมุนไพร เพื่อเป็นรายได้เสริม ในการจำหน่ายให้กับภาคอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการเพื่อลดการบุกรุกป่า และศึกษาแนวทางการจัดทำเขตอนุรักษ์พืชสมุนไพรเพื่อเป็นแหล่งปลูกและใช้ประโยชน์ของชุมชน เพื่อยกระดับภูมิปัญญาและการใช้ประโยชน์สมุนไพรของชุมชนบนพื้นที่สูง สำหรับอนุรักษ์รักษาสุขภาพ และเสริมสร้างอาชีพ สรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

รวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับชนิดพืชสมุนไพรและการใช้ประโยชน์ทางยาบนพื้นที่สูง สํารวจรวบรวมองค์ความรู้การใช้ประโยชน์สมุนไพรท้องถิ่น 1 ชุมชน จำนวน 108 ชนิด ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยส้มป่อย จัดทำสื่อเผยแพร่โปสเตอร์ 2 ชุด บ้านป่าเกี๊ยะ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำซุ่น และบ้านกิวโป่ง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ รวบรวมข้อมูลและทำการยื่นคุ้มครองสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย รับรองหมอพื้นบ้านบ้านป่าเกี๊ยะ ได้แก่ นายมากู เกษมสุขสายชล หมอยาพื้นบ้านชนเผ่ามูเซอ(ลาหู่) และจดคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาดารับยาพื้นบ้านชนเผ่ามูเซอ(ลาหู่) 2 ตำรับ ได้แก่ ตำรับรักษาตับอักเสบ และตำรับรักษาแผลเป็นหนอง

ศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูการปลูกพืชสมุนไพร เพื่อเป็นรายได้เสริม ในการจำหน่ายให้กับภาคอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการเพื่อลดการบุกรุกป่า สํารวจตลาดพืชสมุนไพร ณ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรโดยสมุนไพรที่มีแนวโน้มและสมุนไพรไม้ยืนต้นที่ชุมชนควรปลูก จำนวน 28 ชนิด _ประเมินความต้องการสมุนไพรเชิงพาณิชย์และศักยภาพของชุมชนเป็นแหล่งผลิตใน 4 ชุมชน รวม 13 ชนิด ทดสอบการปลูกสมุนไพรตามมาตรฐาน GAP ใน 6 ชุมชน จำนวน 14 ชนิด คือ รางจืด ดอกแดง ยอดดิน ส้มป่อย ขมิ้นขาว เจริญกุลหลาน ปู่เฒ่าทิ้งไม้เท้า โตไม่รู้ล้ม เชียงดา รางจืดดอกม่วง มะรุม ไพล ขมิ้น ส้มป่อย ตะไคร้ต้น เสดดพังพอน ส้มกุ่ม _ศึกษากระบวนการจัดการผลิตผลพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพหลังการเก็บเกี่ยวในสมุนไพร 5 ชนิด ได้แก่ เชียงดา เจริญกุลหลาน ปู่เฒ่าทิ้งไม้เท้า ไพล และขมิ้น

ศึกษาแนวทางการจัดทำเขตอนุรักษ์พืชสมุนไพรเพื่อเป็นแหล่งปลูกและใช้ประโยชน์ของชุมชน : ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำซุ่น สนับสนุนกิจกรรมชุมชนตามแผนการจัดการคุ้มครองสมุนไพรพื้นที่เขตอนุรักษ์สมุนไพรและถิ่นกำเนิด 8 กิจกรรม ส่งเสริมการสืบทอดภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์สมุนไพรของชุมชน ดำเนินการได้ 1 เรื่อง คือ องค์ความรู้ในการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร และยาพื้นบ้านบ้านป่าเกี๊ยะ ประกอบด้วย ข้อมูลพืชสมุนไพร จำนวน 140 ชนิด ขยายพันธุ์พืชสมุนไพรสำคัญในพื้นที่ ปลูกฟื้นฟูพืชสมุนไพรในป่าชุมชน ดำเนินการได้ 4 ชุมชน ได้แก่ ปากกล้วย ห้วยส้มป่อย วัดจันทร์ ปางมะโอ จำนวน 5 ชนิด

คำสำคัญ ภูมิปัญญา สมุนไพร พื้นที่สูง อนุรักษ์ รักษาสุขภาพ สร้างอาชีพ ชุมชน

Keywords Local Wisdom, Medicinal Plants, Highland, Conservation, Healthy, Career, Community